

Bruxelles, 6 noiembrie 2024
(OR. en)

14733/24

CULT 97
EDUC 400
AUDIO 96
JEUN 268
DIGIT 214
RECH 473

NOTĂ

Sursă:	Secretariatul General al Consiliului
Destinatar:	Comitetul Reprezentanților Permanenți / Consiliul
Subiect:	Rolul bibliotecilor în dezvoltarea alfabetizării mediatică – <i>Dezbateri de orientare</i>

În anexă, se pune la dispoziția delegațiilor documentul de referință elaborat de președinție drept bază pentru dezbateri de orientare programată să aibă loc în cadrul reuniunii Consiliului Educație, Tineret, Cultură și Sport din 25-26 noiembrie 2024.

Rolul bibliotecilor în dezvoltarea alfabetizării mediatice

Dezbateri de orientare

Consiliul EYCS, 26 noiembrie 2024

1. INTRODUCERE

Planul de lucru al Uniunii Europene în domeniul culturii pentru perioada 2023-2026¹ recunoaște rolul societal în continuă evoluție al bibliotecilor, în special în promovarea alfabetizării în întreaga Europă. Bibliotecile nu sunt doar colecții de cărți; ele sunt platforme esențiale pentru implicarea comunității, participarea democratică și dezvoltarea educațională, oferind o gamă largă de servicii. Un aspect central al rolului acestora este contribuția la dezvoltarea alfabetizării mediatice, care a devenit o necesitate stringentă într-o lume din ce în ce mai digitalizată și saturată cu informații.

Pandemia de COVID-19 a evidențiat importanța bibliotecilor ca centre comunitare esențiale, deoarece acestea s-au adaptat pentru a furniza atât servicii fizice, cât și servicii digitale pe perioada restricțiilor de deplasare a persoanelor. Bibliotecile au continuat să ofere acces la informații fiabile, servind drept aliați esențiali în combaterea informării greșite – o sarcină care rămâne mai relevantă ca niciodată. Conform Manifestului IFLA-UNESCO pentru biblioteca publică (2022)², bibliotecile trebuie să funcționeze ca factori pentru facilitarea învățării pe tot parcursul vieții și a alfabetizării mediatice, dotând cetățenii cu instrumentele de care au nevoie pentru a naviga în peisajul mediatic complex de astăzi.

¹ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ro/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022G1207\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ro/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022G1207(01))

² IFLA: Federația Internațională a Asociațiilor Bibliotecarilor și a Bibliotecilor, <https://www.ifla.org/public-library-manifesto/>

Planul de lucru în domeniul culturii pentru perioada 2023-2026 indică, de asemenea, că ar trebui ca, în perioada 2024-2025, un grup bazat pe metoda deschisă de coordonare (MDC) să își concentreze atenția asupra bibliotecilor pentru a examina suplimentar rolul bibliotecilor în consolidarea participării culturale și a dezvoltării competențelor, sprijinind nu numai alfabetizarea, ci și obiectivele mai ample ale incluziunii sociale și ale democrației. În plus, orientările Consiliului Europei și ale EBLIDA³ reiterează rolul esențial pe care îl joacă politicile în domeniul bibliotecilor în promovarea unei societăți democratice, bine informate, echitabile, durabile, incluzive și bazate pe coeziune.

2. PRINCIPALELE PROVOCĂRI DE ABORDAT

Dezvoltarea alfabetizării mediatică este una dintre cele mai importante provocări cu care se confruntă societățile moderne, inclusiv în Europa. Informarea greșită și dezinformarea se răspândesc rapid, fiind adesea exacerbate de platformele digitale și de un peisaj mediatic fragmentat. Întrucât tehnologia media evoluează rapid, competențele pe care oamenii le deprind în cadrul educației formale necesită o actualizare constantă. Bibliotecile, prin statutul lor de surse de încredere și prin prezența lor consacrată în comunități, se află într-o poziție unică de intermediari între cetățeni și volumul mare de informații cu care se confruntă aceștia. Ele pot îndeplini acest rol oferind formare, găzduind programe educaționale și furnizând resurse care să încurajeze sensibilizarea cu privire la consumul și crearea de conținut media. Bibliotecile pot servi astfel drept centre multifuncționale de învățare comunitară, sprijinind totodată învățarea pe tot parcursul vieții.

³ EBLIDA: Biroul European al Asociațiilor Bibliotecarilor, de Informare și de Documentare, <https://www.eblida.org/News/2022/Council-of-Europe-EBLIDA-Guidelines-on-Library-legislation-and-policy-in-Europe-en.pdf>

Cu toate acestea, pentru ca bibliotecile să valorifice pe deplin acest potențial, trebuie abordate mai multe provocări-cheie:

- Lacune educaționale în materie de alfabetizare mediatică: Evoluția rapidă a tehnologiilor digitale implică necesitatea ca programele de alfabetizare mediatică să fie actualizate periodic pentru a-și păstra relevanța. Bibliotecile trebuie să ofere programe de formare și să pună la dispoziție instrumente care nu doar susțin achiziția de competențe mediatice de bază, ci și sprijină educația formală, în special în ceea ce privește gândirea analitică, identificarea surselor credibile, înțelegerea fenomenului de părtinire mediatică, navigarea pe platformele online pentru o experiență online sigură, competențele de creare de conținut, implicarea în participarea democratică și utilizarea etică a informațiilor. Bibliotecile deserveșc o gamă largă de utilizatori, de la copii la persoane în vârstă, cu niveluri diferite de competențe în domeniul alfabetizării mediatice. Prin urmare, este esențial să se ofere programe adaptate de alfabetizare mediatică pentru a răspunde nevoilor diferitor grupuri societale.
- Infrastructură și finanțare: Deși multe biblioteci au trecut la servicii digitale, disparitățile în materie de infrastructură – în special în zonele rurale și îndepărtate – le afectează eficacitatea în promovarea alfabetizării mediatice de bază. Pentru a elimina aceste lacune și pentru a standardiza nivelul de acces la resurse în toate regiunile este esențială o finanțare adecvată. Parteneriatele cu școlile, cu mediul academic, cu întreprinderile din domeniul tehnologiei, cu alte întreprinderi relevante din sectorul privat, cu fundațiile și cu organizațiile civile joacă un rol vital în extinderea programelor de alfabetizare mediatică. Mobilizarea de expertiză și resurse externe poate contribui la extinderea inițiativelor de alfabetizare mediatică pentru a ajunge la un public mai larg, pentru a contribui cu cunoștințe specifice și pentru a elabora programe de formare adaptate.
- Dezvoltarea competențelor bibliotecarilor: Bibliotecile nu pot promova competențele de alfabetizare mediatică fără a investi în resursele lor umane. Bibliotecarii au nevoie de formare continuă pentru a ține pasul cu progresele tehnologice și cu nevoile în continuă evoluție ale comunităților pe care le deserveșc. Dezvoltarea acestor competențe este esențială pentru a se asigura că bibliotecarii pot ghida cetățenii în ceea ce privește navigarea în peisajul informațional digital actual.

3. ÎNTREBĂRI PENTRU DEZBATEREA DE ORIENTARE

Președinția îi invită pe miniștri să exploreze modalități în care bibliotecile pot îmbunătăți competențele societății în materie de alfabetizare mediatică și să desfășoare schimburi de idei în acest sens, pe baza următoarelor întrebări:

- Rolul bibliotecilor: *Cum își pot extinde bibliotecile programele de alfabetizare mediatică pentru a îmbunătăți alfabetizarea mediatică și competențele critice de citire în rândul cetățenilor, pentru a-i ajuta să abordeze mai bine provocările erei digitale (de exemplu, dezinformarea online, deepfake-urile, hărțuirea online și discursurile online de incitare la ură)?*
 - Resursele necesare pentru furnizarea de servicii de înaltă calitate: *Ce parteneriate cu mediul academic, cu întreprinderile și organizațiile din domeniul tehnologiei, de exemplu, ar trebui să aibă prioritate pentru a se asigura că bibliotecile își mențin nivelul de actualizare a cunoștințelor de care societatea are nevoie în general și ce inițiative la nivelul UE ar putea contribui la acest obiectiv?*
 - Competențele care trebuie dobândite de bibliotecari: *De ce competențe specifice au nevoie bibliotecarii pentru a-și spori capacitatea de a asigura formarea utilizatorilor lor în domeniul alfabetizării mediatice și de a promova gândirea critică în rândul acestora?*
-